

สรุปการทำกิจกรรมที่ 6 เวทีการศึกษาระบบการบริหารจัดการร้านค้าชุมชน ครั้งที่ 6

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2547

สถานที่ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15

ผู้เข้าร่วม ผู้ร่วมวิจัย 40 คน-ทีมวิจัย 4 คน รวม 44 คน

งบประมาณ 5,303 บาท

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

4.1 เนื้อหา

ศึกษาการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนทั้ง 2 ร้าน

4.2 รูปแบบการจัด

จัดเวที แลกเปลี่ยน พูดคุย แบ่งกลุ่ม นำเสนอ หาแนวทางแก้ไข

บทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม

จากการจัดเวทีมีการนำเสนอข้อมูลที่ได้นำไปทดลองทำ คือ กิจกรรมการทำอาหารจำหน่าย โดยมีการเก็บข้อมูลในการทำกิจกรรมนี้ 7 วัน ร้านค้าชุมชนบ้านเมืองแกเดิม หมู่ 17 มีการให้ข้อมูลว่าการเก็บข้อมูล 7 วัน มีการทดลองทำแล้วก็ลงทุน 400 บาทต่อวัน แล้วอาหารที่ลงทุน จะขายได้ 850 บาท ถ้าขายหมด จากการทำขาย 7 วัน มีขายหมดอยู่ 5 วัน อีก 2 วัน ขายไม่หมด แต่ก็ยังมีกำไรอยู่ วันละ 300 บาท ไม่มีการขาดทุนเพราะอุปกรณ์ที่ใช้ทำบางวันก็นำผักที่เหลือจากการจำหน่ายไม่หมดมาทำ ทำให้ประหยัดได้มากขึ้น ทำให้ มติที่ประชุมเห็นสมควรว่าควรที่จะให้มีการทำกิจกรรมนี้ต่อไป

ส่วนร้านค้าชุมชนบ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15 จากการเก็บข้อมูล 7 วัน สรุปได้ว่าการขายทั้ง 7 วัน ขายหมด 3 วัน อีก 4 วัน ขายไม่หมด ทำให้มีการขาดทุนมากกว่าได้กำไร ทำให้ที่ประชุมสมาชิกร้านค้าชุมชนมีมติให้มีการเลิกทำกิจกรรมนี้เพราะว่าทำให้ขาดทุน

จึงมีการแลกเปลี่ยนหาข้อสรุปว่าทำไมร้านค้าทั้งสองร้านจึงไม่เหมือนกัน ร้านหนึ่ง ขาดทุน อีกร้านหนึ่ง ถึงมีกำไร ได้ข้อสรุปว่าแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน เพราะว่าชุมชนบ้านเมืองแกเดิม หมู่ 17 อาจจะนิยมซื้อมากกว่าชุมชนบ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15 และอีกอย่างคือ ร้านค้าชุมชนบ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15 ไม่ได้ขายสินค้าสดทำให้สินค้าที่นำมาทำทุกอย่างต้องซื้อ ทำให้มีต้นทุนที่สูงทำให้เสี่ยงต่อการขาดทุน

สรุปการทำกิจกรรมที่ 7 เวทีศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์

วันที่ 7-8 ธันวาคม 2547

สถานที่ ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ ต.คอนนางหงษ์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

ผู้เข้าร่วม ผู้ร่วมวิจัย 20 คน ทีมวิจัย 4

งบประมาณ 36,620 บาท

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

4.1 เนื้อหา

ศึกษาระบบการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนต้นแบบ

4.2 รูปแบบการจัด

ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการคัดเลือกแกนนำร้านค้าชุมชนทั้ง 2 ร้าน
จำนวน 20 คน

บทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม

จากการศึกษาดูงานร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม ซึ่งมีการประสานงานสำนักงานพัฒนาชุมชน อ.สตึก เป็นผู้ประสานงานตำบลต้นแบบเพื่อศึกษาดูงานร้านค้าชุมชน ทีมวิจัยเดินทางถึง ตำบลคอนนางหงษ์วันที่ 7 ธันวาคม 2547 เวลา 8.30 น. ได้รับการต้อนรับจากองค์การบริหารส่วนตำบลคอนนางหงษ์และคณะกรรมการแผนแม่บทชุมชนตำบลคอนนางหงษ์จำนวน 20 คน จากนั้นได้กล่าวต้อนรับโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนนางหงษ์ จากนั้นทีมวิจัยได้แนะนำตัวแล้วก็วัตถุประสงค์ในการศึกษาดูงาน หลังจากนั้นประธานกรรมการแผนแม่บทชุมชนได้แนะนำความเป็นไปเป็นมาของตำบลและได้นำเสนอข้อมูลร้านค้าชุมชน จากนั้นได้นำทีมวิจัยไปดูที่ทำการร้านค้าชุมชน สรุปได้ดังนี้ ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2541 โดยการริเริ่มของแกนนำชุมชนทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10 โดยใช้สถานที่วัดหมู่ 2 เป็นสถานที่ดำเนินกิจการ โดยการเอื้อเฟื้อสถานที่ของท่านเจ้าอาวาสวัด โดยมีการบริหารจัดการดังนี้ การรับสมาชิกทางร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ได้เปิดรับสมาชิกทั่วไปไม่จำกัดเพราะทางร้านถือว่าใครก็ได้ที่มาอุดหนุนถือว่าเป็นลูกค้าที่ทำกำไรให้ทั้งนั้น โดยการจัดตั้งครั้งแรกมีสมาชิกทั้งหมด 150 คน จากทั้งหมด 7 หมู่บ้าน มีทุนดำเนินการครั้งแรก เป็นเงิน 40,000 บาท หลังจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลอุดหนุนเงินก่อสร้างที่ทำการร้านค้าชุมชน เป็นเงินจำนวน 150,000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 220 คน โดยการขายจะใช้วิธีการลงรหัสสมาชิกเป็นบ้านเลขที่ของคนๆนั้นเพราะจะง่ายต่อการป้อนผล และการป้อนผลจะป้อนผลกำไรให้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นก็ตามในส่วนของการป้อนผลยอดซื้อเพราะทางร้านถือว่าเป็นการทำกำไรให้กับทางร้านและเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ซึ่งแตกต่างกับร้านค้าชุมชนหมู่ 15 และหมู่ 17 จะป้อนผลให้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น การซื้อสินค้ามาจำหน่าย ร้านค้าชุมชนคอนนางหงษ์จะมีคณะกรรมการจัดซื้อมาให้ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันกับคณะกรรมการแผนแม่บทชุมชนมีทั้งหมด 7 คน จะดูแลทั้งหมดทุกกิจกรรมที่มีอยู่ในตำบลคอนนางหงษ์ ซึ่งสินค้าที่นำมาจำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจำพวกอุปโภคบริโภคสำเร็จรูปจากตลาด ส่วนพืชผักสวนครัวทางตำบลคอนนางหงษ์มีการปลูกกันแทบทุกครัวเรือนเพราะไม่จำเป็นต้องซื้อส่วนใหญ่จะเป็นการแลกกัน การขาย ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ได้มีการจ้างคนขายจำนวน 2 คน โดยเป็นการให้เงินเดือนๆละ 2,500 บาท ทุกเดือน การป้อนผล ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ จะมีการป้อนผลทุก 1 ปี จะมีการป้อนผล 1 ครั้ง โดยหักจากการจ่ายเป็นเงินเดือนแล้วคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของยอดกำไร ดังนี้

ป้อนผลค่าหุ้น	30	เปอร์เซ็นต์
ป้อนผลยอดซื้อ	30	เปอร์เซ็นต์
ป้อนผลคณะกรรมการ	20	เปอร์เซ็นต์
บำรุงร้าน	10	เปอร์เซ็นต์
คืนทุนให้กับสังคม	10	เปอร์เซ็นต์

ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดคือการเซนต์แล้วไม่จ่ายตรงตามกำหนด วิธีการแก้ไขคือออกกฎระเบียบห้ามให้มีการเซนต์เด็ดขาดถ้าใครไม่พอใจก็ให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกเพราะว่าทางร้านต้องการความเป็นระเบียบและเพื่อไม่ให้เป็นการเอาเปรียบสมาชิกคนอื่นๆ แล้วก็ประสบผลสำเร็จเพราะว่าไม่มีการเซนต์แล้วก็ไม่มีการลาออกแม้แต่คนเดียวแม้ว่าแรกๆจะมีการโวยวายบ้างเล็กน้อยจากนั้นก็เงียบแล้วก็ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ส่วนปัญหาที่ทางร้านค้าชุมชนคอนนางหงษ์ยังแก้ไขไม่ได้คือการซื้อสินค้ามาจำหน่ายไม่เพียงพอต่อความต้องการและไม่ทันกับการใช้ของสมาชิกหรือลูกค้าเพราะว่าการซื้อสินค้ามาจำหน่ายจะเป็นรูปแบบคณะกรรมการจำเป็นจะต้องมีการเช็คก่อนทุกครั้งก่อนที่จะมีการซื้อตัวใหม่เข้ามาจำหน่ายหรือเพิ่ม แต่ก็ต้องทำอย่างนี้ต่อไปเพราะเพื่อเป็นการโปร่งใสและเพื่อความถูกต้องและชัดเจนง่ายต่อการตรวจสอบ ยังหาวิธีที่ดีที่สุดไม่ได้

ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ดำเนินการโดยไม่มีปัญหาอุปสรรคส่วนหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือการให้ความสนับสนุนจากผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. แม้กระทั่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ลงมายุ่งเป็นพี่เลี้ยงตลอดที่สำคัญชุมชนเองก็มีใจน้ำหนึ่งอันเดียวกันถึงจะทำอะไรสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอันจะนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ดังกับชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ที่ทางหน่วยงานราชการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบ

สรุปการทํากิจกรรมที่ 8 เวทีหาแนวทางปรับปรุง ครั้งที่ 1

วันที่ 10 มกราคม 2548

สถานที่ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15

ผู้เข้าร่วม ผู้ร่วมวิจัย 40 คน ทีมวิจัย 4 คน รวม 44 คน

งบประมาณ 5,404 บาท

ขั้นตอนการทํากิจกรรม

4.1 เนื้อหา

สรุปข้อมูลที่ได้และหาแนวทางปรับปรุง

4.2 รูปแบบการจัด

จัดเวที นำเสนอข้อมูล แบ่งกลุ่ม แลกเปลี่ยน พูดคุย

5.บทเรียนที่ได้จากการทํากิจกรรม

จากการจัดเวทีสรุปข้อมูลที่ได้ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการบริหารจัดการหรือปัญหาต่างที่พบในการศึกษา ส่วนใหญ่ การดำเนินการกิจการของร้านค้าชุมชนทั้ง 2 ร้านคือ ร้านค้าหมู่ 15 และร้านค้าหมู่ 17 ปัญหาที่พบจะคล้ายกันมาก จะแตกต่างกันก็คือ รูปแบบการบริหารจัดการ สรุปประเด็นหลักๆได้ดังนี้ การซื้อร้านค้าชุมชนหมู่ 15 จะมีคณะกรรมการคอยจัดซื้อสินค้าเพื่อมาจำหน่าย ข้อดีคือ ตรวจเช็คได้ง่าย ข้อเสียคือ สินค้าที่นำมาขายไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้าหรือสมาชิก ส่วนร้านค้าชุมชน หมู่ 17 จะให้วรายของของแต่ละวันไปตลาดเพื่อซื้อสินค้ามาจำหน่าย

ข้อดีคือ มีสินค้ามาจำหน่ายให้สมาชิกใหม่และสดทุกวันและทันต่อความต้องการของลูกค้า

ข้อเสีย ยุ่งยากต่อการตรวจสอบและสินค้าก็ขายไม่หมด(ค้างร้าน) ส่วนการขาย ร้านค้าชุมชนหมู่ 15 จะจ้างคนขายประจำ 2 คน ข้อดีคือ ทำงานเป็นง่ายต่อการตรวจสอบ ข้อเสียคือ สมาชิกไม่ได้ประสบการณ์ในเชิงการค้า การปันผล ร้านค้า หมู่ 15 จะปันผลทุก 6 เดือน ร้านค้าชุมชน หมู่ 17 จะมีการปันผลทุก 4 เดือน สำหรับปัญหาที่พบคือการไม่ซื้อสัตย์ของคนขาย และรองลงมาคือการเซนต์แล้วไม่จ่าย แต่ก็มีเพียงไม่กี่คน ผู้ร่วมวิจัย มีการนำเสนอให้ร้านค้าชุมชนได้ปรับเปลี่ยนให้บริหารจัดการแบบอย่างที่ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับตลาดถนนนางหงส์ อ.ธาตุพนม ให้มีการปันผลให้กับผู้ซื้อที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเพราะจะทำให้ร้านค้าชุมชนมีลูกค้าเพิ่มขึ้นแล้วก็ทำให้ได้กำไรมากขึ้น ตรงนี้ น่าจะมีการปรับเปลี่ยน ส่วนปัญหาการเซนต์น่าจะมีการใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดคือให้ออกจากการเป็นสมาชิก แต่ส่วนหนึ่งก็มองในด้านคุณธรรมของการอยู่ร่วมในสังคม จากนั้นทีมวิจัยก็ทิ้งประเด็นให้ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 40 คน นำไปประชุมสมาชิกแล้วหาข้อสรุปว่าควรจะปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขอย่างไรตามข้อมูลที่ได้ แล้วเอามติที่ประชุมมานำเสนอในเวทีต่อไปเพื่อทดลองปฏิบัติ

สรุปการทำกิจกรรมที่ 8 เวทีหาแนวทางปรับปรุง ครั้งที่ 2

วันที่ 20 มกราคม 2548

สถานที่ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15

ผู้เข้าร่วม ผู้ร่วมวิจัย 40 คน ทีมวิจัย 4 คน รวม 44 คน

งบประมาณ 5,405 บาท

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

4.3 เนื้อหา

สรุปข้อมูลที่ได้และหาแนวทางปรับปรุง

4.4 รูปแบบการจัด

จัดเวที นำเสนอข้อมูล แบ่งกลุ่ม แลกเปลี่ยน พูดคุย

บทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม

จากข้อมูลที่ได้สรุปแนวทางที่ร้านค้าชุมชนที่จะทดลองปรับเปลี่ยน ดังนี้

ร้านค้าชุมชนหมู่ 15, 17

จะมีการรับสมาชิกทั่วไปไม่จำกัดว่าจะต้องเป็น บุคคลในชุมชนเดียวกัน การซื้อสินค้ามาจำหน่ายให้คนขายของไปซื้อที่ตลาดทุกวันโดยให้คนหนึ่งอยู่ที่ร้านอีกคนหนึ่งไปตลาด ส่วนการขายจะจำหน่ายสินค้าที่เป็นจำพวกของสดด้วย เช่น พืช ผัก แล้วก็ทำกับข้าวขายให้สมาชิกด้วยจากแต่เดิมไม่เคยขาย การปันผลจะเปลี่ยนเป็นการจัดสรรจากผลกำไรที่ได้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นคนขาย มีสัดส่วนดังนี้ หมู่ 15

คนขาย 15 เปอร์เซ็นต์ ค่าหุ้น 35 เปอร์เซ็นต์ เหลือคืนยอดซื้อ 30 เปอร์เซ็นต์ คณะกรรมการ 10 เปอร์เซ็นต์ บำรุงร้าน 10 เปอร์เซ็นต์ และจะต้องมีการตรวจสอบทุกวัน 6 เดือนปันผล 1 ครั้ง

ร้านค้าชุมชนหมู่ 17

คนขาย 20 เปอร์เซ็นต์ ค่าหุ้น 20 เปอร์เซ็นต์ เหลือคืนยอดซื้อ 40 เปอร์เซ็นต์
คณะกรรมการ 10 เปอร์เซ็นต์ บารุงร้าน 10 เปอร์เซ็นต์ และจะต้องมีการตรวจสอบทุกวัน 4 เดือนปี
ผล 1 ครั้ง ส่วนปัญหาการเซนต์จะต้องห้ามเซนต์เวอร์ไหนให้เซนต์เวอร์นั้นจะต้องรับผิดชอบแทน
สรุปกิจกรรมในช่วงที่ 2

เนื้องานที่ขับเคลื่อนในช่วงที่ 2 คือการปฏิบัติการตามแผนงานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วง
ที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 แผนงานดังนี้

1. แผนการพัฒนากลไกและสร้างการมีส่วนร่วมผ่านเวทีดังนี้

1.1 การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคี องค์กรหลักในพื้นที่

กำหนดบทบาทหน้าที่ แผนการดำเนินงาน

❖ วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน
- เพื่อประสานความร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรม
- เพื่อประสานความร่วมมือทุกฝ่ายในชุมชนให้ร่วมรับทราบข้อมูลและ
สถานการณ์ปัญหาาร่วมกัน
- เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาอีกครั้ง

❖ กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้นำชุมชน สมาชิก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน
- คณะกรรมการทั้ง หมู่บ้าน
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
- กลุ่มแกนนำชุมชนในพื้นที่เป้าหมายหลักและพื้นที่เป้าหมายรองในส่วน of ร้านค้าชุมชน

ในตำบลเมืองแก

❖ ขั้นตอนวิธีการ

- ประชุมชี้แจงและร่วมวางแผนกำหนดบทบาทให้ชัดเจน
- ร้านค้าชุมชนในตำบลเมืองแก
- กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 เวทีทดลองปรับปรุงการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนและสรุปทบทวนครั้งที่ 1,2

วันที่ 5 เดือน กันยายน พ.ศ 2548

สถานที่ ร้านชุมชนหมู่ 15 / หมู่ที่ 17

วัตถุประสงค์

- เพื่อการปรับปรุงร้านค้าชุมชนที่พึงประสงค์
- เพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการ
- เพื่อให้ชุมชนได้รวมกลุ่มกันที่เข้มแข็งและร่วมทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์
- เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันในการหาแนวทางในการพัฒนาร้านค้าชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน

❖ ขั้นตอนและวิธีการ

- ประสานงานกับแกนนำร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 หมู่ที่ 17 ตำบลเมืองเก่า
- ประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชน / สมาชิกร้านค้าชุมชน และประชาชนทั่วไป
- ดำเนินการ
- สรุปประเมินผลการดำเนินงาน

1.3 เวทีทดลองปรับปรุงการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนและสรุปทบทวนครั้งที่ ครั้งที่ 3,4

วันที่ 15 เดือนกันยายน พ.ศ 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 / 17

วัตถุประสงค์

- เพื่อการปรับปรุงร้านค้าชุมชนที่พึงประสงค์
- เพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการ
- เพื่อให้ชุมชนได้รวมกลุ่มกันที่เข้มแข็งและร่วมทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์
- เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันในการหาแนวทางในการพัฒนาร้านค้าชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน

❖ ขั้นตอนและวิธีการ

- ประสานงานกับแกนนำร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 หมู่ที่ 17 ตำบลเมืองเก่า
- ประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชน / สมาชิกร้านค้าชุมชน และประชาชนทั่วไป
- ดำเนินการ
- สรุปประเมินผลการดำเนินงาน

1.4 เวทีติดตาม / สรุปผล

วันที่ 20 เดือนตุลาคม พ.ศ 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแกหมู่ที่ 15

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ติดตามผลการทดลองปรับแก้การบริหารจัดการ
- เพื่อได้ข้อมูลและสรุปผลกิจกรรม
- เพื่อสรุปข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้นำชุมชนทั้งหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17
- กลุ่มผู้รับผลประโยชน์จากการรวมกลุ่มจัดทำร้านค้าชุมชนในตำบลเมืองแก
- กลุ่มสมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17
- ทีมวิจัย

❖ ขั้นตอนวิธีการ

- กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล
- ประชุมกลุ่มเป้าหมาย
- ดำเนินการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

1.5 การประชุมสรุปติดตามผลจากเก็บข้อมูลและประเมินผล

❖ วัตถุประสงค์

- เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน
- เพื่อตรวจสอบกระบวนการดำเนินงาน
- เพื่อสรุปข้อมูลร่วมกัน

แผนสร้างกระบวนการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกผ่านเวทีตามแผนการปฏิบัติงาน การพัฒนาสนับสนุน / ส่งเสริมสมาชิกผลิตสินค้า

กิจกรรมการศึกษาสภาพพื้นที่ชุมชน 2 หมู่บ้าน หมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17

วัตถุประสงค์

- เพื่อสำรวจทรัพยากรในชุมชน
- เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการในการร่วมกันกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมในพื้นที่ต่อไป
- เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชน
- เพื่อทราบถึงสภาพชุมชนปัจจุบัน

ขั้นตอนวิธีการ

- ประชุมชาวบ้าน 8 หมู่บ้าน
- จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

- ดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูลและสรุปผล
- วางแผนทำงานและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- ดำเนินการ
- สรุปผล
- ประชุมสรุปผล
- ปรับแผนงานเพื่อดำเนินงานต่อ

กิจกรรมการสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชน

วันที่ 30 ตุลาคม 2548

วัตถุประสงค์

- เพื่อสรุปประเมินผลภาพรวมการดำเนินงานตลอดโครงการ
- เพื่อสรุปบทเรียนในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

- แกนนำร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- ผู้นำชุมชนในชุมชนบ้านเมืองแก
- สมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17 ตำบลเมืองแก
- ทีมวิจัย

ขั้นตอนวิธีการ

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมวางแผนในการสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชน
- จัดประชุมเข้มข้นเพื่อสรุปข้อมูลที่เป็นผลจากการดำเนินกิจกรรม
- จัดเวทีสรุปบทเรียนร่วมกันระหว่างเครือข่ายร้านค้าชุมชน
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

สรุปบทเรียน

ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีความกระตือรือร้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในเวทีที่มีแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการศึกษาวิจัยเข้าร่วมเป็นจำนวนมากพอสมควร ซึ่งหลายคนรู้จักมักคุ้นกัน มีเวทีหรือกิจกรรมของโครงการก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้มารู้จักและพบเจอซึ่งหลายรู้จักกันแต่ชุมชนห่างกัน เวทีที่เกิดขึ้นนอกจากจะได้ข้อมูลที่น่าสนใจด้านความต้องการสินค้าของชุมชนแล้ว ก็ยังมีเวทีที่สร้างสัมพันธภาพของกลุ่มคนในชุมชนอีกด้วย และสิ่งเหล่านี้ก็เป็นความคาดหวังของทีมวิจัยและทีมวิจัยที่มีความต้องการให้เวทีที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สรุปผลที่เกิดขึ้นจริงในเวทีสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุปผลที่เกิดขึ้นในเวที จากกระบวนการเก็บข้อมูลโดยผ่านร้อยเรียงและร่วมเรียนรู้ของชุมชนทำให้ทราบว่าชุมชนยังมีความต้องการทางด้านสินค้าของตลาดภายนอกอยู่บ้างในบางส่วนที่เป็นเครื่อง

อุปโภคและบริโภคที่จำเป็นที่ชุมชนไม่สามารถนำมาจำหน่ายในร้านค้าชุมชนได้ เช่น สิ่งที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ ส่วนสินค้าที่บริโภคเช่น ผัก ปลา เนื้อสัตว์ ชุมชนสามารถนำมาจำหน่ายได้ และชาวบ้านสามารถจำหน่ายได้เองในชุมชน และสำคัญที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ รวมถึงการคัดคุณภาพของสินค้าที่ดีที่มีประโยชน์นำมาจำหน่าย จึงสามารถดึงดูดลูกค้าในชุมชนได้อย่างแท้จริง

กิจกรรมการสำรวจสินค้าที่ชุมชนผลิตได้

วันที่ 4 ธันวาคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนบ้านเมืองแก

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบถึงสินค้าที่ชุมชนสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายเองได้

กลุ่มเป้าหมาย

- แกนนำร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- ผู้นำชุมชนในชุมชนบ้านเมืองแก
- สมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17 ตำบลเมืองแก
- ทีมวิจัย

ขั้นตอนวิธีการ

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมวางแผนในการสำรวจสินค้าชุมชนสามารถผลิตเองได้
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- จัดเวทีสรุปบทเรียนร่วมกันระหว่างเครือข่ายร้านค้าชุมชน
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

สรุปบทเรียน

ผลจากการรวบรวมและแสดงถึงความต้องการของชุมชนที่สามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรม การอุปโภคและบริโภคของคนในชุมชนได้ด้วยจำนวนข้อมูลที่ผ่านกระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ มาแล้วระดับหนึ่ง ในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ เป็นการสำรวจสินค้าที่ชุมชนสามารถผลิตเองได้ และใช้เอง โดยใช้ข้อมูลจากเวทีที่เป็นการรวบรวมความต้องการสินค้าของชุมชนมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์และแยกแยะ ถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการการผลิตสินค้าของชุมชนและชุมชนมีความสามารถมากน้อยแค่ไหนต่อการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายและสามารถผลิตสินค้าได้ตรงความต้องการของชุมชน ซึ่งในทีมวิจัยและแกนนำร่วมในชุมชนจำเป็นต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ให้ข้อมูลมีความชัดเจนมากกว่านี้

ดังนั้นในเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เวทีชุมชนและทีมวิจัยต้องการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความ สามารถในการผลิตสินค้าของชุมชน และในปัจจุบันชุมชนสามารถผลิตสินค้าประเภทใดได้เองบ้าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญ ในการใช้เป็นฐานวิเคราะห์ข้อมูล

ผลผลิตต่างๆในชุมชน จากข้อมูลที่ผ่านมากระบวนการพูดคุยอย่างระสอกระจาด ทำให้เวทีเล็กๆที่เกิดขึ้นในชุมชนมีชีวิตขึ้นมาทันตาเห็น โดยข้อมูลที่ได้มาคือ

1. ผลผลิตด้านการเกษตร แยกเป็นประเภทพืช ผัก เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชุมชนสามารถผลิตเองได้
2. ประเภทขนม เป็นขนมพื้นบ้าน ต่าง ๆ
3. เสื้อผ้า ประเภทผ้าไหม ผ้าฝ้าย ทอมือ

กิจกรรมเวทีศึกษาดูงานนอกสถานที่

วันที่ 10 ธันวาคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ ต.คอนนางหงษ์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

ผู้เข้าร่วม ผู้ร่วมวิจัย 20 คน ทีมวิจัย 4

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

4.3 เนื้อหา

ศึกษาระบบการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนต้นแบบ

4.4 รูปแบบการจัด

ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการคัดเลือกแกนนำร้านค้าชุมชนทั้ง 2 ร้าน

จำนวน 20 คน

บทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม

จากการศึกษาดูงานร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม ซึ่ง มีการประสานงานสำนักงานพัฒนาชุมชน อ.สติก เป็นผู้ประสานงานตำบลต้นแบบเพื่อศึกษาดูงานร้านค้าชุมชน ทีมวิจัยเดินทางถึง ตำบลคอนนางหงษ์วันที่ ทีมวิจัยได้รับการต้อนรับจากองค์การบริหารส่วนตำบลคอนนางหงษ์ และคณะกรรมการแผนแม่บทชุมชนตำบลคอนนางหงษ์อย่างเป็นกันเอง จากนั้นได้กล่าวต้อนรับโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนนางหงษ์ จากนั้นทีมวิจัยได้แนะนำตัวแล้วก็วัตถุประสงค์ในการศึกษาดูงานครั้งนี้ หลังจากนั้นประธานกรรมการแผนแม่บทชุมชนได้นำทีมวิจัยไปดูที่ทำการร้านค้าชุมชนสรุปได้ดังนี้ ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ใช้สถานที่วัดหมู่ 2 เป็นสถานที่ดำเนินกิจการ โดยการเอื้อเพื่อสถานที่ของท้าวเจ้าอาวาสวัด โดยมีการบริหารจัดการดังนี้ การรับสมาชิกทางร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ได้เปิดรับสมาชิกทั่วไปไม่จำกัดเพราะทางร้านถือว่าใครก็ได้ที่มาอุดหนุนถือว่าเป็นลูกค้าที่ทำกำไรให้ทั้งนั้น โดยการจัดตั้งครั้งแรกมีสมาชิกทั้งหมด 150 คน จากทั้งหมด 7 หมู่บ้าน มีทุนดำเนินการครั้งแรก เป็นเงิน 40,000 บาท หลังจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลอุดหนุนเงินก่อสร้างที่ทำการร้านค้าชุมชน เป็นเงินจำนวน 150,000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 220 คน โยการขายจะใช้วิธีการลงรหัสสมาชิกเป็นบ้านเลขที่ของคณๆนั้นเพราะจะง่ายต่อการปันผล และการปันผลจะปันผลกำไรให้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นก็ตามในส่วนของการปันผลขอดซื้อเพราะทางร้านถือว่าเป็นการทำกำไรให้กับทางร้านและเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ซึ่งแตกต่างกับร้านค้าชุมชนหมู่ 15 และหมู่ 17 จะปันผลให้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น การซื้อสินค้ามาจำหน่าย ร้านค้าชุมชนคอนนางหงษ์จะมีคณะกรรมการจัดซื้อมาให้ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันกับคณะกรรมการแผนแม่บทชุมชนมีทั้งหมด 7 คน จะดูแลทั้งหมดทุกกิจ

กรรมที่มีอยู่ในตำบลคอนนางหงษ์ ซึ่งสินค้าที่นำมาจำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจำพวกอุปโภคบริโภคสำเร็จรูปจากตลาด ส่วนพืชผักสวนครัวทางตำบลคอนนางหงษ์มีการปลูกกันแทบทุกครัวเรือนเพราะไม่จำเป็นต้องซื้อส่วนใหญ่จะเป็นการแลกกัน การขาย ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ได้มีการจ้างคนขายจำนวน 2 คน โดยเป็นการให้เงินเดือนๆละ 2,500 บาท ทุกเดือน การปันผล ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ จะมีการปันผลทุก 1 ปี จะมีการปันผล 1 ครั้ง โดยหักจากการจ่ายเป็นเงินเดือนแล้วคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของยอดกำไร ดังนี้ -

ปันผลค่าหุ้น	30	เปอร์เซ็นต์
ปันผลยอดซื้อ	30	เปอร์เซ็นต์
ปันผลคณะกรรมการ	20	เปอร์เซ็นต์
บำรุงร้าน	10	เปอร์เซ็นต์
เงินทุนให้กับสังคม	10	เปอร์เซ็นต์

ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดคือการเซนต์แล้วไม่จ่ายตรงตามกำหนด วิธีการแก้ไขคือออกกฎระเบียบห้ามให้มีการเซนต์เด็ดขาดถ้าใครไม่พอใจก็ให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกเพราะว่าทางร้านต้องการความเป็นระเบียบและไม่ให้เป็นการเอาเปรียบสมาชิกคนอื่นๆ แล้วก็ประสบผลสำเร็จเพราะว่าไม่มีการเซนต์แล้วก็ไม่มีการลาออกแม้แต่คนเดียวแม้ว่าแรกๆจะมีสมาชิกร้านค้าชุมชนบางส่วนที่ไม่พอใจบ้างเล็กน้อยจากนั้นก็เงียบแล้วก็ดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อย ส่วนปัญหาที่ทางร้านค้าชุมชนคอนนางหงษ์ยังแก้ไขไม่ได้คือการซื้อสินค้ามาจำหน่ายไม่เพียงพอต่อความต้องการและไม่ทันกับการใช้ของสมาชิกหรือลูกค้าเพราะว่าการซื้อสินค้ามาจำหน่ายจะเป็นรูปแบบคณะกรรมการจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบก่อนทุกครั้งก่อนที่จะมีการซื้อตัวใหม่เข้ามาจำหน่ายหรือเพิ่ม แต่ก็ต้องทำอย่างนี้ต่อไปเพราะเพื่อเป็นการโปร่งใสและเพื่อความถูกต้องและชัดเจนง่ายต่อการตรวจสอบ ยังหาวิธีที่ดีที่สุดไม่ได้

ร้านค้าชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ดำเนินกิจการโดยไม่มีปัญหาอุปสรรคส่วนหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือการให้ความสนับสนุนจากผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. แม้กระทั่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ลงมาคอยเป็นที่ปรึกษาดูแลที่สำคัญชุมชนเองก็มีใจน้ำหนึ่งอันเดียวกันถึงจะทำอะไรสำเร็จถูกลงไปด้วยดีอันจะนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ดังกับชุมชนตำบลคอนนางหงษ์ที่ทางหน่วยงานราชการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบ

กิจกรรมเวทีสรุป / วิเคราะห์วางแผนปฏิบัติ 2 ครั้ง

วันที่ 13 และ วันที่ 18 ธันวาคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการทํากิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองปฏิบัติของร้านค้าชุมชน
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

บทเรียนที่ได้รับ

การใช้กระบวนการศึกษาที่ใช้ในการวิเคราะห์และร่วมกันวางแผนเพื่อทดลองปฏิบัติในชุมชนค่อนข้างเป็นเวทีที่ทีมวิจัยค่อนข้างหนักใจกับข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ทีมวิจัยพยายามช่วยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์อย่างง่าย คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน เหมือนทุกเวทีที่ผ่านมาและกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจว่าเครื่องมือในกระบวนการงานวิจัยที่ทีมวิจัยใช้มาตลอด คือ การมีส่วนร่วมโดยการดึงสมาชิกในชุมชนเข้ามาอยู่ในกระบวนการแต่ละเวทีให้มากที่สุด เวทีนี้ก็เช่นกัน เพียงแต่ทีมวิจัยใช้ชุมชนให้เกิดประโยชน์ นั่นคือการดึงแกนนำร่วมวิเคราะห์และช่วยแยกแยะข้อมูลเพื่อซึ่งถือว่าการช่วยตรวจสอบข้อมูลรวมทั้งการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อนำไปปฏิบัติการทดลองต่อไป

กิจกรรมทดลองปฏิบัติ 2 เดือน จัดเวทีสรุป 4 ครั้ง

วันที่ 25 ธันวาคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อปฏิบัติการผลิตสินค้าขายส่งร้านค้าชุมชน
- เพื่อสรุปบทเรียนในการทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย

- แกนนำร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- ผู้นำชุมชนในชุมชนบ้านเมืองแก
- สมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17 ตำบลเมืองแก
- ทีมวิจัย

ขั้นตอนวิธีการ

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน

- ร่วมวางแผนในการสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชนแต่ละชุมชน
- เตรียมสินค้าที่ชุมชนต้องการมาจำหน่าย
- สรุปผลการทดลองในแต่ละครั้ง

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองปฏิบัติของร้านค้าชุมชน
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

วันที่ 5 มกราคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อปฏิบัติการผลิตสินค้าขายส่งร้านค้าชุมชน
- เพื่อสรุปบทเรียนในการทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย

- แกนนำร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- ผู้นำชุมชนในชุมชนบ้านเมืองแก
- สมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17 ตำบลเมืองแก
- ทีมวิจัย

ขั้นตอนวิธีการ

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมวางแผนในการสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชนแต่ละชุมชนในแต่ละวัน
- เตรียมสินค้าแต่ละประเภทที่ชุมชนต้องการมาจำหน่าย
- สรุปผลการทดลองในแต่ละครั้ง

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองปฏิบัติของร้านค้าชุมชน
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

วันที่ 15 มกราคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อปฏิบัติการผลิตสินค้าขายส่งร้านค้าชุมชน
- เพื่อสรุปบทเรียนในการทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย

- แกนนำร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- ผู้นำชุมชนในชุมชนบ้านเมืองแก
- สมาชิกร้านค้าชุมชนหมู่ที่ 15 และหมู่ที่ 17 ตำบลเมืองแก
- ทีมวิจัย

ขั้นตอนวิธีการ

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมวางแผนในการสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชนแต่ละชุมชนในแต่ละวัน
- ทีมวิจัยเตรียมสินค้าที่ชุมชนต้องการมาจำหน่ายในร้านค้าชุมชน
- สรุปผลการทดลองในแต่ละครั้ง

ขั้นตอนการทำการกิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองปฏิบัติของร้านค้าชุมชน
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม

วันที่ 25 มกราคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อวางแผนการปฏิบัติทดลอง

ขั้นตอนการทำการกิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองปฏิบัติของร้านค้าชุมชนในแต่ละครั้ง
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมการติดตาม / สรุปจัดเวที

วันที่ 30 มกราคม 2548

สถานที่ ร้านค้าชุมชนเมืองแก

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย / สมาชิกร้านค้าชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรวบรวมและสรุปผลการทดลอง

ขั้นตอนการทำการกิจกรรม

- ประสานทีมวิจัยและแกนนำชุมชน
- ร่วมกันวางแผนในการทดลองพัฒนาการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนตำบลเมืองแก
- แลกเปลี่ยน / นำเสนอประเด็นสร้างการมีส่วนร่วม
- สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

บทเรียนที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยได้เห็นแนวทางการพัฒนากิจการร้านค้าชุมชนที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งเวทีที่ทีมวิจัยได้มีการจัดให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ทีมวิจัยสามารถนำทุกความคิดเห็นที่นำเสนอผ่านเวทีต่างๆ มาปรับและประยุกต์ใช้ ผ่านการระดมความคิดเห็น อภิปราย ถึงข้อดี ข้อเสีย ที่ได้จากการทดลองปฏิบัติที่ผ่านมาทั้ง 4 ครั้ง มีการเปรียบเทียบ การซื้อขาย กับร้านค้าเอกชนอื่น กับการทำร้านค้าชุมชนที่ชุมชนเป็นเจ้าของ เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประเด็นการตรวจสอบสินค้าที่นำมาจำหน่ายในร้านแต่ละวันเป็นประเด็นที่ทีมวิจัยให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ตัวอย่างสินค้าที่นำมาจำหน่ายเป็นสินค้าที่ตรงความต้องการของชุมชนหรือไม่ และได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ ส่วนใหญ่สินค้าที่ชุมชนต้องการซื้อเป็นจำนวนมากในแต่ละวันคือ เครื่องอุปโภคและบริโภคต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน สมาชิกต้องการให้คณะกรรมการได้จัดหาเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

การปันผลเฉลี่ยคืนจะปันผลตามมติที่ประชุมที่ออกระเบียบไว้ ส่วนระยะปันผลจะเป็น 4 เดือน/ครั้งหรือ 6 เดือน/ครั้งแล้วแต่กลุ่มองค์กรจะกำหนด โดยจะนำส่วนที่เป็นผลกำไรจากการขายมาปันผลเฉลี่ยคืนให้ตามจำนวนหุ้นและตามจำนวนเงินที่สมาชิกซื้อของจากร้านค้าชุมชน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

สภาพทั่วไปของชุมชนตำบลเมืองแก

1.สภาพพื้นที่

➤ ประวัติศาสตร์ชุมชน

ชื่อบ้าน บ้านเมืองแก ต.เมืองแก อ.สตึก จ.บุรีรัมย์

บ้านเมืองแกได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2470 โดยคุณพ่อตี ทองงาม เป็นผู้ก่อตั้งบ้านเมืองแก เมื่อก่อนขึ้นกับตำบลปราสาท อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ในสมัยนั้นยังไม่มีโรงเรียนเลย ต่อมาได้แยกจากตำบลปราสาท อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ มาเป็นตำบลหนองใหญ่ ต่อจากนั้นมาได้แยกจากตำบลหนองใหญ่ มาเป็นตำบลเมืองแก อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ มีนายประพันธ์ ศรีบุปผา เป็นกำนันประจำตำบลเมืองแก อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ หลังจากนั้นนายประพันธ์ ศรีบุปผา ได้เสียชีวิต และเลือกกำนันคนใหม่เข้ามาแทนคือนาย ทองสุน จำภา หลังจากนั้นนายทองสุน จำภาเสียชีวิตและได้เลือกคนใหม่เข้ามาแทน คือนายอำนาจ แส่นเมืองจีน และปัจจุบันกำนันอำนาจ แส่นเมืองจีนได้เกษียณอายุราชการ ได้เลือกคนเข้ามาแทนเมื่อปี พ.ศ. 2547 คือนายสวัสดิ์ กุลชลิต เป็นกำนันตำบลเมืองแกคนที่ 4 ของตำบลเมืองแกจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งในช่วงที่กำนันอำนาจ แส่นเมืองจีน บ้านเมืองแกได้แยกออกเป็น 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 มีนายเหลาทอง คำใสขาว เป็นผู้ใหญ่บ้าน , หมู่ 14 มีนาย นาย โยธานันท์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน , หมู่ 15 มีนายสมนึก ทองงาม เป็นผู้ใหญ่บ้าน และหมู่ที่ 17 มีนายสงัด กงจักร เป็นผู้ใหญ่บ้าน จนถึงปัจจุบัน

2.สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

➤ ประชากร

บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15 จำนวนครัวเรือน 86 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 412 คน แยกเป็นชาย 278 คน หญิง 172 คน

บ้านเมืองแกเดิม หมู่ 17 จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 121 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 576 คน แยกเป็นชาย 319 คน หญิง 257 คน

➤ การตั้งถิ่นฐาน

รูปแบบดั้งเดิมส่วนมากชุมชนเมืองแกเกือบทั้งหมดเป็นแบบทรงไทย ส่วนรูปแบบในปัจจุบันมีการสร้างแบบหลากหลายรูปทรงซึ่งเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและการสร้างบ้านแบบดั้งเดิมไม่มีหลงเหลือให้เห็นแม้แต่หลังเดียวในชุมชนบ้านเมืองแก

➤ เส้นทางคมนาคม,การติดต่อภายนอก

เส้นทางคมนาคมของชุมชนบ้านเมืองแกปัจจุบันมีการทำถนนคอนกรีตเกือบจะร้อยเปอร์เซ็นต์ ส่วนเส้นทางติดต่อภายนอกนั้นจะเป็นถนนลาดยางของ ร.พ.ช.

➤ ด้านการศึกษา

โรงเรียนเมืองแกได้ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. 2482 ตอนนั้นมีครูทำการสอน 2 คน คือนายชี คันธมาลย์ เป็นครูใหญ่ และนายพันธ์ หงษ์คำมี เป็นครูน้อย แต่อาศัย ศาลาวัดสว่างอารมณ์เมืองแก เป็นโรงเรียน ได้อาศัยศาลาวัดอยู่ประมาณ 16 ปี หลังจากนั้นได้สร้างอาคารใหม่ขึ้นมาแทน มีที่ดินประมาณ 15 ไร่ ได้มาจากนายดี ทองงาม เป็นผู้ให้ที่ดินสร้างโรงเรียน จวบจนทุกวันนี้ ในสมัยที่มียายชี คันธมาลย์ เป็นครูใหญ่ มีเด็กนักเรียนประมาณ 500 คน ต่อมามีนายนิล ไกรสุรย์ เป็นครูใหญ่ และต่อมามีนายสงัด วรรณสีห์ เป็นครูใหญ่ และครูใหญ่คนที่ 4 คือนายนวล พุดเพราะ คนที่ 5 คือนายพรมมา พันพินิจ คนที่ 6 คือ นายนิล ไกรสุรย์เป็นครูใหญ่อีกครั้ง และคนที่ 7 คือนายสมเกียรติ พุดสีมานันท์ คนที่ 8 คือนายนิล ไกรสุรย์เป็นครูใหญ่อีกครั้ง และต่อมามีนายมีชัย พิลาล้าเป็นครูใหญ่คนที่ 9 และคนปัจจุบันคือ นายอุทัย ภูมิไรสง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองแกจนถึงปัจจุบัน ส่วนบ้านเมืองแกมีวัดอบรมจิตใจด้วยกัน 2 วัดคือ 1.วัดสว่างอารมณ์เมืองแก 2.วัดป่าศรีสุธาราม

➤ วัฒนธรรมประเพณี

- บุญข้าวก่
- บุญพระเวส
- ประเพณีสงกรานต์
- บุญบั้งไฟ
- บุญเข้าพรรษา
- บุญข้าวสาก
- ข้าวประดับดิน
- ลอยกระทง
- บุญกฐิน

➤ ศาสนา ความเชื่อ และการเคารพนับถือ

ชาวบ้านเคารพศรัทธาพ่อ ตี ทองงาม ผู้ที่เคยก่อตั้งบ้านเมืองแก และมีการทำประเพณี บุญบ้านทุกปี ทุกหลังคาเรือนนับถือศาสนาพุทธ ความเชื่อคือชาวบ้านส่วนหนึ่งเชื่อว่ามีผีปอบจริง และชาวบ้านมีวัดอยู่ 2 วัด และมีผู้คนเคารพศรัทธาทั้ง 2 วัด คือคนที่ศรัทธาวัดป่า จะไม่ไปวัดบ้านเลย และคนที่ศรัทธาวัดบ้านจะไม่ไปวัดป่าเลย มีการแบ่งแยกความเชื่อและเจ้าอาวาสทั้ง 2 วัดก็ไม่ถูกกันทำให้ชาวบ้านผู้ศรัทธาไม่ถูกกันด้วย

➤ สาธารณูปโภค

อนามัยตำบลเมืองแกตั้งอยู่ที่เขตพื้นที่บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15

➤ การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาวะผู้นำ

บ้านเมืองแกเดิม หมู่ 17 มีผู้ใหญ่บ้านคือนายสังคังจักร มีวาระ 5 ปี มีอบต. 2 คน คือ

1. นายปลนพงษ์ เสริมจันทร์ 2. นางสาวศิรินาถ ชารัมย์

บ้านเมืองแกเหนือ หมู่ 15 มีผู้ใหญ่บ้านคือนายสมนึก ทองงาม เป็นผู้ใหญ่บ้านเกษียรมีอบต.

2 คน คือ 1. นายทอง เสริมจันทร์ 2. นายพุ่ม คีตุค

➤ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน

ชาวบ้านเมืองแกทั้ง 2 หมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกัน มีกลุ่มในชุมชนด้วยกันหลายกลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้าน, กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน, กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มทอผ้าไหม, กลุ่มกองทุนปุ๋ยเพื่อการเกษตร, กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน, กลุ่มผู้เลี้ยงโค รวมถึงกลุ่มร้านค้าชุมชนด้วย โดยส่วนใหญ่กลุ่มต่างๆ จะมีผู้บริหารกลุ่มเป็นคนเดียวกันแต่กิจกรรมแตกต่างกันออกไป ซึ่งการดำเนินกิจกรรมกลุ่มก็ดำเนินกิจกรรมมาเรื่อยๆ แม้จะกลุ่มๆ ตอนๆ แต่ก็ประคับประคองกันมาจวบจนถึงทุกวันนี้ เพราะชาวบ้านอยู่กันอย่างพื่ออย่างนึ่ง มีการให้อภัยซึ่งกันและกัน

➤ ปัญหาความขัดแย้ง

ชาวชุมชนบ้านเมืองแกทั้ง 2 หมู่บ้านมีความขัดแย้งเรื่องเดียวคือการเลือกตั้งทุกระดับ หลังจากการเลือกตั้งเสร็จระยะหนึ่ง ก็กลับมาเหมือนเดิมทุกอย่าง

3. ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์

➤ พื้นดิน

ลักษณะพื้นดินบ้านเมืองแกส่วนมากเป็นพื้นที่ดินทรายและเป็นที่ดอน ส่วนการถือครองที่ดินส่วนมากจะเป็นโฉนด น.ส.3 และส่วนหนึ่งนายทุนจากนอกพื้นที่ก็เข้ามากว้านซื้อที่ดินประมาณ 100 กว่าไร่

➤ พื้นน้ำ

แหล่งน้ำชุมชนเมืองแกมีสระน้ำขนาด 20 ไร่ จำนวน 1 บ่อ ซึ่งการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำคือใช้เฉพาะตอนหน้าแล้งเท่านั้นเพราะว่าชุมชนเมืองแกยังไม่มีระบบประปา

➤ ป่าไม้และป่าชุมชน

ชุมชนเมืองแกมีป่าชุมชน 1 แห่งคือ ป่าโคกท่าเล มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่เศษอยู่ติดกับพื้นที่โรงเรียนเมืองแกพิทยาคม มีการปลูกป่าเพิ่มทุกปี ทุกวันสำคัญต่างๆ ประโยชน์ที่ได้จากป่าคือ ชาวบ้านได้เก็บเห็ดมาบริโภค และอบต. ได้มีการทำถนนรอบบริเวณป่าเพื่อป้องกันความเสียหายที่สาธารณะ

5.3สภาพทางเศรษฐกิจ

➤ การประกอบอาชีพ

คนชุมชนเมืองแกส่วนใหญ่ 90 เปอร์เซ็นต์ ประกอบอาชีพทางการเกษตรคือการทำนา ส่วนอีก 10 เปอร์เซ็นต์ ประกอบอาชีพการทำไร่ คือ ไร่อ้อย

➤ การลงทุน

ชาวบ้านส่วนใหญ่ปัจจุบันทำนาโดยการลงทุนทุกอย่าง เช่น การไถนาก็มีการจ้างรถไถ การดำนา ก็มีการจ้างแรงงาน การเก็บเกี่ยวก็มีการจ้างแรงงาน ส่วนผลตอบแทนก็ไม่คุ้มกับการที่ลงทุนแต่ก็ยังทำทุกปีเพราะชาวบ้านไม่ทำนาก็ไม่รู้จะไปประกอบอาชีพอะไร

➤ การจัดการปัจจัยการผลิต

ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยจากภายนอกแทบทั้งสิ้นเช่นปุ๋ยเคมี กระจอบละ 400 –500 บาท ยากำจัดวัชพืช , หรือแม้แต่เมล็ดพันธุ์ก็มีบ้างบางส่วน

➤ การใช้แรงงาน

แรงงานครอบครัวส่วนใหญ่จะไปรับจ้างต่างถิ่น มีการใช้แรงงานในชุมชน บ้างแต่ส่วนใหญ่จะใช้

แรงงานภายนอกชุมชน

4. สภาพปัญหาของชุมชน / สังคม

➤ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือ ชุมชนเมืองแกมีอาชีพส่วนใหญ่คือทำนา ยังไม่มีการทำอาชีพอื่น และปัญหาที่ตามมาคือราคาข้าว ตกต่ำ ส่วนสาเหตุหนึ่งก็มาจากการทำนาโดยการลงทุนมากเกินไป ทำให้ทำนาขาดทุน

➤ ปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ เด็กเยาวชนส่วนใหญ่ติดเหล้า ติดบุหรี่ และปัญหาเด็กดก กว ปัญหาคนว่างงานไม่มีงานทำ ปัญหาชาวบ้านไม่ไปวัดเท่าที่ควร และผู้นำชุมชนยังส่งเสริม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นเท่าที่ควร

➤ ปัญหาทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คือป่าชุมชนมีการลักลอบตัดทำให้ต้นไม้ไม่หนาแน่น เหมือนเดิมทำให้เห็ดที่ชาวบ้านเก็บได้จากป่าแห่งนี้ปัจจุบันหายากขึ้นเรื่อยๆเพราะว่าป่าจากธรรมชาติ ถูกทำลายเหลือแต่ป่าที่ถูกขึ้นใหม่คือต้นยูคาลิปตัส

ผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัย

ผลจากการวิจัยที่เป็นเนื้อหาที่เป็นข้อค้นพบในระดับชุมชน

ทีมวิจัยได้รับทราบข้อมูลที่เป็นปัญหาในชุมชนเพิ่มขึ้น และมีความชัดเจนสามารถบอกเหตุแห่งปัญหาและทีมวิจัยได้ข้อมูลนั้นได้ มีความชัดเจนด้านข้อมูลในสถานการณ์ในส่วนของร้านค้าชุมชน โดยได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนของการบริหารจัดการที่เป็นตัวการและรวมทั้งการปรับแนวคิด ให้กลุ่มเครือข่ายสมาชิกร้านค้าชุมชนหันมาใช้ร่วมกันศึกษาแนวทางในการพัฒนาร้านค้าชุมชนของตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนที่และสามารถผลิตสินค้าขึ้นใช้เองในชุมชนได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ทีมวิจัย

และชุมชนไม่เคยทราบมาก่อนและเป็นประเด็นที่มิวิจัยไม่ได้ถูกคิดทำให้กลายเป็นสาเหตุของปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในเชิงสังคม ดังนี้

ปัญหาเชิงพัฒนา

1. การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา จากการพึ่งพาภายในสู่การพึ่งพาภายนอก
(นำไปสู่ปัญหาหนี้สิน)
2. การพัฒนาที่มุ่งเน้นเชิงเดี่ยว / ขาดการบูรณาการ
3. ระบบพ่อค้า / แข่งขัน / เสรีนิยม

ปัญหาที่ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองไม่ได้

1. สมาชิกในชุมชนไม่รู้จักตนเอง / ไม่รู้จักทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ / ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์
2. ระบบการค้าเสรีแบบเสรีนิยม / การค้าผูกขาด / คอรัปชัน / ชุมชนไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าตนเองได้ต้องอาศัยจากปัจจัยภายนอก
3. กระแสการบริโภคของผู้บริโภคสินค้าภายนอกมากกว่าการบริโภค / ผลผลิตของตนเองที่ผลิตได้ในชุมชน
4. ปัญหาหนี้สิน มีทั้งในระบบ และหนี้สินนอกระบบ
5. รายได้หลักของเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เป็นปี
6. ปัญหาแรงงานอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่
7. ระบบการแข่งขันของระบบตลาด
8. ทูทางทรัพยากรถูกทำลาย เช่น ดิน ป่า ที่สาธารณะ
9. กฎหมายไม่เอื้อให้ชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เช่น สิทธิชุมชน
10. สมาชิกขาดพื้นฐานในด้านจิตสำนึก ขาดจริยธรรม คุณธรรม ขาดความสามัคคี ขาดความจริงใจ มีความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน
11. ขาดการประชุมเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม
12. สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้
13. คณะกรรมการไม่มาปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอบางคนไม่ให้ความร่วมมือเพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของเขคนเดียวจึงไม่ยอมเสียสละเวลา
14. สมาชิกขาดความรู้ในเชิงการค้า ไม่มีความรู้ในการทำบัญชี
15. การติดตามทวงหนี้จากการขายเงิน ไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะมีการจำหน่ายหนี้สูญบ่อยครั้ง
16. ขาดการตรวจสอบการซื้อขายประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นเชิงบวก

1. มีการสรุปบทเรียน / ถอดองค์ความรู้
2. มีการคิดหาทางร่วมกันของในชุมชนด้วยรูปแบบต่างๆด้วยฐานคิด / ฐานวัฒนธรรม ทรัพยากรที่แตกต่างกัน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นเชิงลบ

1. อิทธิพลผู้นำท้องถิ่น / ผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพล

กิจกรรมที่กลุ่มที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง

ชุมชนตำบลเมืองเก่าได้หาแนวทางเพื่อพัฒนาและนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งและการพึ่งตนเองสร้างความสมัครใจให้เกิดขึ้นกับหมู่บ้านและตำบล ได้มีการรวมกลุ่มกันในสมาชิกเพื่อหาทางออกในการพัฒนาและการพึ่งพาตนเอง

ข้อค้นพบที่สร้างการเปลี่ยนแปลง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ภูมิพื้นฐานสร้างจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดความจริงใจ ความสมัครใจ ในการรวมทุนขององค์กรชุมชน โดยการประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ให้มีการประชุมสมาชิกเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ ความบกพร่อง และการไขปัญหาเดือนละ 1 ครั้ง

3. สมาชิกทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชี และการศึกษาดูงานจากองค์กรร้านค้าชุมชนที่อื่นที่ประสบความสำเร็จเพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาศักยภาพสมาชิกเพื่อหาประสบการณ์

4. ให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของกฎระเบียบ กติกาที่ร่วมกันตั้งขึ้นอย่างเคร่งครัดและมีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน

5. เจ้าหน้าที่การเงิน (เหรียญเงิน) รวมทั้งผู้ซื้อ – ผู้ขาย ต้องมีหลักบานประกอบการซื้อขายให้เป็นปัจจุบันเพื่อการตรวจได้ ชัดเจน ถูกต้อง และเพื่อความโปร่งใสในตนเองและเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ

6. ในกรณีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกขององค์กรมาซื้อของในร้านห้ามซื้อโดยการเซ็นโดยเด็ดขาดเพราะการติดตามทวงหนี้ทำได้ยาก

7. ในเรื่องการซื้อขายหากมีการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าจะต้องแจ้งผู้ขายในวันต่อไปปรับทราบด้วยเพื่อป้องกันการขายของผิดราคาและต้องทำป้ายแสดงราคาไว้ให้ชัดเจน

สมาชิกร้านค้าชุมชนตำบลเมืองเก่า มีความคาดหวังว่าการดำเนินโครงการวิจัยที่มีกระบวนการศึกษาเพื่อค้นพบแนวทางสามารถวิเคราะห์และนำข้อพบเหล่านั้นซึ่งกลายเป็นความเปลี่ยนแปลงหลายด้านเช่นกันดังนี้

- เกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยไม่มีอคติ มีความผูกพันให้ความเอื้ออาทรต่อกันเหมือนครอบครัวเดียวกัน

- เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบเอาใจใส่เห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของตนเองและกลุ่มองค์กรมากขึ้น

- การตรวจสอบทุกอย่าง เช่น หลักฐานทำให้สมาชิกเกิดความรอบคอบ เกิดจิตสำนึก ไม่กล้ากระทำผิดอันจะเป็นผลต่อเนื่องไปถึงความไม่ไว้วางใจ เชื่อใจ ให้เกียรติและเห็นความสำคัญซึ่งกันและกันอันจะเป็นผลทำให้เกิดข้อสัจย์เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการประกอบกิจการร่วมกัน

- เกิดความรักสามัคคีความสามัคคีอันเหนียวแน่นในองค์กรอันจะนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งจัด

ปัญหาที่แตกแยกกันอาจจะเกิดขึ้นได้

- องค์การได้ตระหนักถึงความบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและหลีกเลี่ยงเพื่อประโยชน์ขององค์กรเพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ได้ปรับปรุงแก้ไขวิธีการดำเนินงานได้รัดกุมขึ้น ป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นในเชิงคุณภาพ

หลังจากการดำเนินโครงการวิจัยของทีมวิจัย ร้านค้าชุมชนได้รับรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการ สมาชิกและกรรมการต่างๆ ก็ให้การยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติงานบรรลุผลดีแก่ร้านของตนเอง แต่ก็ยังเป็นปัญหาอุปสรรคอยู่บ้างเกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชี การให้ความร่วมมือ การสละเวลาและความซื่อสัตย์ ความสามัคคีเหล่านี้เป็นต้น และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาจนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของคณะทำงาน ทีมวิจัย สมาชิกร้านค้าชุมชนเป็นองค์การที่เกื้อหนุนต่อการวิจัยในครั้งนี้

ลักษณะงานวิจัยที่จะเป็นที่น่าสนใจนั้นคณะทำงานทีมวิจัยต้องมีความพร้อมเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัย การจัดเก็บข้อมูลรวบรวมปัญหาต่างๆที่มีผลกระทบทั้งโดยตรงและทางอ้อมอย่างหลากหลาย จากการปฏิบัติจริงในร้านค้าชุมชนนั้นๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาร้านค้าชุมชนต่อไป

ผลภายหลังจากการกระบวนการเรียนรู้

อาจจำแนกเป็นแผนกิจกรรมได้ดังนี้ คือ

- ข้อมูลด้านการผลิตตามความต้องการของแผนชีวิตชุมชน สามารถนำมาเป็นฐานข้อมูลในการจัดการรัฐวิสาหกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี

- ชุมชนและกลุ่มองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งในทางพฤติกรรมและทัศนคติ โดยคนในชุมชนกล้าแสดงออก เชื้อมั่นในตนเอง และพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

- เกิดกลุ่ม เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างตำบลและชุมชนต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

- ควรประสานแผนร้านค้าชุมชน กองทุนหมู่บ้าน กองทุนและกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อการทำกิจกรรมการพัฒนาในชุมชนนั้นเกิดพลังไม่ซ้ำซ้อน และรูปแบบการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนเดิมจะมีฐานะเป็นรูปแบบหลักของชุมชนอย่างแท้จริง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ทีมวิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาร้านค้าชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง ในชุมชนตำบลเมืองเก่าที่เหมาะสมในการนำเอาต้นทุนเดิมทางสังคมในชุมชนมาทดลองปฏิบัติเพื่อค้นหากระบวนการที่เหมาะสมเครือข่ายสมาชิกร้านค้าชุมชน ในการแก้ไขปัญหาและค้นหาแนวทางในการพัฒนา วัตถุประสงค์การศึกษามีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อศึกษา เงื่อนไข และสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการร้านค้าชุมชน เพื่อศึกษาแล้ค้นหาแนวทางการสนับสนุนสมาชิกผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้ร้านค้าชุมชน และสุดท้ายเพื่อทดลองและปฏิบัติการบริหารจัดการร้านค้าชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการ ได้จัดกระบวนการศึกษาวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและรูปแบบที่ทีมวิจัยและชุมชนได้ร่วมกันเก็บข้อมูล และรวบรวมเป็นหมวดหมู่และข้อมูลที่ได้รับมาทั้งหมดเป็นผลมาจากการสรุปที่เป็นหมวดหมู่ เช่น ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชนตำบลเมืองเก่า ข้อมูลสถานการณ์ร้านค้าชุมชน ข้อมูลเชิงลึกปัญหาผลกระทบจากกาบริหารจัดการร้านค้าชุมชน ข้อมูลผู้ใช้บริการ และข้อมูลจำนวนผลผลิตที่ชุมชนสามารถผลิตแลจำหน่ายเองได้ในชุมชนเมืองเก่า ซึ่งข้อมูลที่ได้รับมาเป็นผลมาจากการร่วมมือของชุมชนและกลุ่มสมาชิกร้านค้าชุมชน และเมื่อมีข้อมูลแล้วกระบวนการในลำดับต่อไปคือ การวิเคราะห์หาแนวทางการสร้างกระบวนการหรือมาตรการในการดำเนินการ โดยการจัดกระบวนการร่วมกันทั้งในส่วนของกลุ่มสมาชิกในชุมชนและกลุ่มแกนนำผู้เข้าร่วม ต่อจากนั้นก็เป็นการทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาร้านค้าในชุมชนจุดสำคัญของความสำเร็จของการศึกษาวิจัยจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกร้านค้าชุมชนแต่ละครัวเรือนและตัวชุมชนเป็นประการสำคัญ โดยสรุปกระบวนการศึกษาที่เน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเล็กๆที่ขึ้นชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในระดับกลุ่มองค์กรและระหว่างกลุ่มองค์กรในชุมชน ที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกร้านค้าและประชาชนทั่วไป ที่จะร่วมกันพัฒนาก่อรูปร่างเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาและสามารถนำแนวทางไปบริหารจัดการและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในระดับครัวเรือนและชุมชนของตนเอง เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษาวิจัย

การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่ดีและสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากราคาคิดและวิเคราะห์ด้วยเหตุผล ไม่ใช่เกิดจากกระแสหรือการผลักดันด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

อย่างไรก็ตาม กระบวนการงานศึกษาวิจัยที่ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ มีส่วนสำคัญอย่างมาก ที่จะให้สมาชิกร้านค้าชุมชนในตำบลเมืองเก่าได้รู้สถานะและสามารถพัฒนาด้านการบริหารจัดการร้านค้าของชุมชนของตนเองและภายในชุมชนอย่างชัดเจน และเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่กระบวนการการสร้างแนวทาง

เลือกและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิถีการดำเนินชีวิตในระดับเครือข่ายของตนเองและขยายผลไปสู่ชุมชนของตนเองและชุมชนข้างเคียงในโอกาสต่อไป

ที่ปรึกษา

- ในส่วนของทรนสนะที่ปรึกษาโครงการ เห็นควรมีการมุ่งทำงานเชิงพัฒนาคุณภาพและเน้นการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย เมื่อปรากฏผลลัพธ์ออกมาดี บุคคลหรือชุมชนควรมีการขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นต่อไป ดังนั้น การหนุนเสริมนักวิจัยที่เป็นเกษตรกรและประชาชนทั่วไปจึงอยู่ในวงจำกัดแคบๆภายในชุมชน แต่สามารถขยายผลสู่ชุมชนอื่นๆ ได้อีกมาก

- ควรมีการเสริมทักษะให้กับนักวิจัยชาวบ้าน โดยการจัดกระบวนการหนุนเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เน้นด้วยนักวิจัยที่เป็นชาวบ้าน กลุ่มเกษตรกรมีข้อจำกัดเรื่องการวิเคราะห์และการเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ อีกทั้งในแง่ของการยอมรับหรือความเชื่อถือของคนในชุมชน เพราะเป็นคนในชุมชนเดียวกัน

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์

- สนับสนุนการพัฒนาบุคลากร และเตรียมทีมในการบริหารจัดการ โครงการวิจัยแก่คณะผู้วิจัย
- ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และเทคนิคการดำเนินงาน หรือช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามความต้องการของคณะวิจัยของโครงการที่จะช่วยสนับสนุน โครงการให้บรรลุผลสำเร็จ
- การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในภาคสนาม และการเข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานโครงการวิจัย
- การติดตามสอบถามความต้องการของรายงานการเงิน – บัญชี และรายงานความก้าวหน้าของโครงการ ที่เกี่ยวข้องโครงการวิจัย
- ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ และกระบวนการดำเนินงานโครงการวิจัยให้บรรลุตามแผนงานและกิจกรรม
- ร่วมจัดทำรายงานสรุปรายงานการเงิน – การบัญชี และรายงานความก้าวหน้าของโครงการ
- ร่วมจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

จากบทเรียนการใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา และเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ทีมวิจัยเห็นว่ากระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน นั้นเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาและทำให้เกิดผลในเชิงของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้ง 3 ประการ

คือ เกิดองค์ความรู้ เกิดทัศนคติที่ดีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาและกระบวนการส่งเสริมต่างที่นำมาใช้ยังมีทั้งข้อดี และข้อเสีย ประการสำคัญขึ้นอยู่กับผู้ใช้ที่ถูกนำไปใช้ หรือผู้ที่ถูกศึกษาให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนร่วมกันในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

- กระบวนการหนุนเสริมเพื่อให้ทีมวิจัยได้ดำเนินการอย่างลุล่วงนั้นควรมีความถี่และใกล้ชิดต่อการหนุนเสริมมากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ช่วยแก้ปัญหาในพื้นที่ได้ทันเวลาต่อสถานการณ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

- กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มีความเหมาะสมสำหรับการทำงานในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง แต่ควรมีความยืดหยุ่นในประเด็นการทำงานมากกว่านี้ โดยเฉพาะการเขียนรายงาน ควรคำนึงถึงการนำไปใช้มากกว่าแค่โครงการเขียนรายงานหรือรูปแบบวิธีการเขียนรายงาน

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมศึกษาฐาน





ภาพกิจกรรมเวทีสำรวจความต้องการสินค้าของชุมชน



ภาพกิจกรรมสำรวจสินค้าที่ชุมชนผลิตได้



ภาพกิจกรรมเวทีสรุป/วิเคราะห์วางแผนปฏิบัติ





ภาพกิจกรรมติดตาม / สรุป





